

Structuurmodel

In het model van KUNSKAPSSKOLAN is didactisch coachen een belangrijke schakel in de gepersonaliseerde leeromgeving van de leerling. Door de coaching is er contact met aandacht tussen leraar en leerling. Zij kunnen dan spreken over hun beeld van de ontwikkeling van de leerling. Om de voortgang van de leerling richting leerdoelen inzichtelijk te maken, wordt het structuurmodel gebruikt met vijf fasen van het coachgesprek:

- inleiding
- reflectie
- leerdoelen vaststellen
- strategie bepalen
- samenvatting

In de inleiding maak je contact met de leerling, waarna je verder kunt met de inhoud van het leerproces. Daarin kijk je eerst terug op de afgelopen periode: welke doelen zijn behaald en welke nog niet? Vanuit dat punt kijk je samen welke doelen blijven staan en welke nieuwe doelen worden toegevoegd voor de komende periode. Daarna bevrage je de leerling op eerder toegepaste strategieën en nodig je de leerling uit om de meest geschikte leerstrategieën te kiezen bij de nieuwe doelen. Aan het einde van het gesprek laat je de leerling de afspraken samenvatten en vastleggen als startpunt voor het volgende coachgesprek.

(www.kunskapsskolan.nl)

10

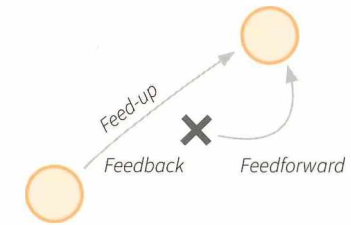
het leren

Feed-up, feedback, feedforward

Doelgericht leren biedt de kans om gerichte feedback te geven op het leerproces van de leerling. Feedback dient uit drie stappen te bestaan: feed-up, feedback en feedforward.

In de FEED-UP maak je met de leerling helder wat de doelen behelzen, zodat duidelijk is wanneer een doel is behaald. Het is belangrijk te spreken in termen van waarneembaar gedrag. Tijdens het leerproces kunnen er dan

meerdere feedbackmomenten zijn, waarin jij de leerling voorziet van FEEDBACK of waarin de leerling zichzelf feedback geeft. Als duidelijk is waar de leerling staat ten opzichte van het leerdoel, kun je aangeven of vragen wat nog nodig is aan activiteiten om het leerdoel te behalen. De FEEDFORWARD is dan de route in leeractiviteiten die nog afgelegd moet worden richting het gestelde doel.

(Hattie & Timperley, 2007)

5

MINUTEN
DIDACTISCH COACHEN

11

het leren

Leerstrategieën: de vijf clusters

Mensen leren effectiever door het gebruik van leerstrategieën: concrete manieren van leren die leerlingen bewust in kunnen zetten om het leren zo soepel mogelijk te laten verlopen. Uit onderzoek komen veertien leerstrategieën naar voren die het leren in goede banen leiden. Na het reflecteren op de leerdoelen en het kiezen van nieuwe leerdoelen is het van belang om de meest passende leerstrategieën erbij te kiezen.

De veertien leerstrategieën zijn onder te verdelen in de volgende vijf clusters:

- leerstrategieën die een beroep doen op METACOGNITIEVE KENNIS;
- leerstrategieën die een beroep doen op METACOGNITIEVE VAARDIGHEDEN;
- leerstrategieën die een beroep doen op COGNITIEVE VAARDIGHEDEN;
- leerstrategieën die een beroep doen op ORGANISATIEVAARDIGHEDEN;
- leerstrategieën die een beroep doen op de MOTIVATIE.

(Dijkstra, 2015)

5

MINUTEN
DIDACTISCH COACHEN

12

het leren

Leerstrategieën: metacognitieve kennis

Dit cluster van leerstrategieën beslaat twee strategieën: overzien en jezelf kennen.

OVERZIEN: leerlingen kunnen duiden welke strategieën ze op welk moment in kunnen zetten.

In het coachgesprek vraag je de leerling niet alleen naar de effectiviteit van de ingezette leerstrategie, maar bied je ook het inzicht in andere strategieën aan. Je nodigt de leerling uit tot het oefenen met die andere strategieën.

JEZELF KENNEN: leerling zetten kennis over zichzelf in bij het leren.

In het coachgesprek bevrage je de leerling over zichzelf: persoonlijke voorkeuren, gevoelens en houding ten opzichte van de leertaak. Kun je de leerling inzicht geven in de eigen sterke en zwakke punten? En kun je de leerling helpen daarmee om te gaan in relatie tot het leren?

(Dijkstra, 2015)

5

MINUTEN
DIDACTISCH COACHEN

13

het leren

Leerstrategieën: metacognitieve vaardigheden

Dit cluster van leerstrategieën beslaat drie strategieën: vooruitkijken, bijhouden en terugkijken.

VOORUITKIJKEN: leerlingen kunnen het leerwerk plannen in termen van taken, tijd en prioriteiten.

Je helpt de leerling zo, dat duidelijk is wat hem te doen staat in activiteiten om het leerdoel te halen. Pas daarna kan aan een planning worden gewerkt.

BIJHOUDEN: leerlingen hebben zicht op de voortgang van de leertaak.

Een overzicht van de leerdoelen die behaald moeten worden, kan de

leerling helpen. Ook het noteren van de afspraken uit het coachgesprek geeft de leerling houvast.

TERUGKIJKEN: leerlingen zijn in staat terug te kijken op de leertaak en hun leerproces te evalueren.

Stimuleer de leerling voldoende om terug te kijken op tegenvallers en succeservaringen. Dit helpt altijd bij het halen van een volgend doel. Tevens geeft het stilstaan bij successen de leerling ook vertrouwen.

(Dijkstra, 2015)

5

MINUTEN
DIDACTISCH COACHEN

14

het leren

Leerstrategieën: cognitieve vaardigheden

Dit cluster van leerstrategieën beslaat drie strategieën: herhalen, verdiepen en structureren.

HERHALEN: leerlingen herhalen de leerstof.

Nodig de leerling uit om de leerstof met regelmaat op te pakken en bij voorkeur in verschillende werkvormen. Bevrage de leerling hierop.

VERDIEPEN: leerlingen passen de leerstof actief toe en denken over de leerstof na. Zorg ervoor dat de leerling voldoende contextgerichte opdrachten ter beschikking heeft. Bevrage of en hoe het lukt om dit type opdrachten goed uit te voeren.

STRUCTUREREN: leerlingen kunnen de leerstof weergeven in eigen taal of beeld. Bij het vastleggen van de afspraken uit het coachgesprek kun je de leerling vragen om een samenvatting van de afspraken weer te geven in schema en/of een figuur. Je kunt hierbij denken aan een woordweb of venndiagram.

(Dijkstra, 2015)

5

MINUTEN
DIDACTISCH COACHEN

15

het leren

Leerstrategieën: organiseren

Dit cluster van leerstrategieën beslaat drie strategieën: jezelf organiseren, je omgeving organiseren en anderen organiseren.

JEZELF ORGANISEREN: leerlingen kunnen hun inspanningen voor het leren in goede banen leiden.

Vraag de leerling naar dagindeling en ritme met niet-schoolse bezigheden. Benadruk het belang van een goede balans tussen schoolse en niet-schoolse activiteiten.

OMGEVING ORGANISEREN: leerlingen kunnen een goede werkplek creëren om te leren.

Als je twijfels hebt over de werkplek van de leerling, vraag dan om een actuele foto van de werkplek en bespreek dat beeld met elkaar.

ANDEREN ORGANISEREN: leerlingen weten wat ze van anderen nodig hebben voor het leren en regelen dat.

Leg in de feedforward de nadruk op de relatie met anderen (klasgenoten, leraren, ouders) en wat zij kunnen of moeten betekenen voor de leerling richting leerdoel.

(Dijkstra, 2015)

5

MINUTEN
DIDACTISCH COACHEN

16

het leren

Leerstrategieën: motivatie

Dit cluster van leerstrategieën beslaat drie strategieën: jezelf vertrouwen, het nut zien en jezelf motiveren.

JEZELF VERTROUWEN: leerlingen hebben zelfvertrouwen en halen daar motivatie uit.

Onderzoek het zelfvertrouwen van de leerling en probeer dit te vergroten door successen te benoemen en te vieren, met oog voor de invloed die de leerling zelf heeft gehad op die successen.

HET NUT ZIEN: leerling kennen de leerdoelen waarde toe en halen daar motivatie uit.

Vraag naar de waarde die de leerling de leerstof toekent en wat het betekent als de leerling die waarde laag acht. Onderzoek ook hoe de leerling meer waarde kan toekennen aan de opdracht: is aanpassing van de opdracht daarin mogelijk?

JEZELF MOTIVEREN: leerlingen kunnen zich motiveren voor de leertaak. Vraag de leerling naar de motivatie. Mocht die motivatie lager zijn dan gewenst, ligt dat dan aan de autonomie, de competenties van de leerling of de relatie met betrokkenen?

(Dijkstra, 2015)

5

MINUTEN
DIDACTISCH COACHEN

Feedback geven

Er is veel onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het geven van feedback. Michael Fullan (2016) laat ons inzien dat de ontvanger de waarde van de feedback bepaalt. Algemene complimentjes als 'goed gedaan' kunnen juist een averechts effect hebben. Dylan Wiliam (2015) biedt ons een zeer beknopte vuistregel die goed past bij het doelgerichte coachgesprek. Volgens hem dient feedback aan de volgende voorwaarden te voldoen om effectief te kunnen zijn.

- Feedback is helpend.
- Feedback is accuraat.

Dat de feedback **HELPEND** moet zijn, geeft jou als coach de opdracht om samen met de leerling feedforward goed te verwoorden: wat is er nodig om het leerdoel te halen? Alleen dan wordt voor de leerling duidelijk hoe verbetering of groei mogelijk is.

Dat de feedback ook **ACCURAAT** moet zijn, wil zeggen dat je feedback in het gesprek gericht moet zijn op het gedrag en de processen richting de gestelde doelen en niet daarbuiten. Houd samen de focus op die doelen. Mochten andere doelen belangrijker zijn, dan dient een nieuwe keuze in doelen te worden gemaakt met of door de leerling.

Eigenaarschap

Om werkelijk eigenaarschap bij leerlingen te ontwikkelen hebben we aan vier voorwaarden te voldoen:

- eigen doelen stellen
- zelfevaluatie
- zelfmonitoring
- zelfinstructie

In het coachgesprek kun je de leerling zeer goed eigen doelen laten stellen, zowel binnen het vak als vakoverstijgend. Geef de leerling ook voldoende ruimte om te evalueren op eerder gestelde doelen: zijn deze doelen werkelijk behaald? Het is ook van belang dat de leerling inziet waarom een doel nog niet bereikt is.

Ondersteun de leerling hierin voldoende met het drieluik van feed-up ('Wat is het doel?'), feedback ('Waar ben je nu?') en feedforward ('Wat heb je nog te doen?'). Laat de leerling zichzelf monitoren door bijvoorbeeld een doelenlijst in te zetten, waarop de behaalde doelen kunnen worden afgevinkt. Ook reflectieve vragen over de voortgang van het leerproces leveren de leerling een duidelijker zelfbeeld op. Geef de leerling voldoende tijd om de nieuwe opdrachten door te nemen en zijn leerpunten daarin te benoemen.

(Lamers & Creemers, 2017)

De leerkuil

Leren gaat niet vanzelf – en als het wel vanzelf gaat, leer je niet echt. Leren doe je door ergens moeite voor te doen, voordat je het beheerst. De leerkuil geeft de verschillende fasen van die moeite weer.

Uit: *Leergesprekken in een notendop.* (OMJS, 2017)

Help de leerling te reflecteren, als het tegen lijkt te zitten in het leerproces. Leer de leerling dat dit noodzakelijke stappen in het leren zijn. Juist het ervaren van moeilijkheden betekent dat je op de goede weg bent, maar dat je dan wel door de hele leerkuil moet gaan.

